

ЗУЛФИЯ

Юрагимга

Ўқин

Қишлар

ШЕЪРЛАР

ЎзССР Давлат Бадий Адабиёт Нашриёти
Тошкент — 1958

Ю РА Г И М Г А Я Қ И Н К И Ш И Л А Р

Шаҳрим кўчасидан мен шод бораман,
Катта ҳаёт қайноқ,
                                сершовқин, гавжум,
Москва кўчасидай нурга кўмилган,
Машиналар занжири узилмас бир зум.

Одамлар дарёси оқар ёнимдан,
Қарайман:

                                ҳаммаси — ҳаммаси таниш,
Билмайман исмин ҳам, касбин ҳам аммо,
Биламан барида буюк интилиш:

Эртани бугунга келтирмоқ учун
Бугундан гўзалроқ дамга шошади.
Ҳаётда ҳали ҳеч тарих кўрмаган
Зафар китобидан варақ очади.

Танишларим қанча?

                                Сўрдим ўзимдан,
Менга жавоб қилди порлаган қуёш:
«Менинг нурим кирган ҳамма ер таниш,
Баҳра олган жоннинг ҳаммаси қардош!»

Ана... Коммунизм шуъласи юзда,—
Туркман қиз қуёшдан туриб илгари,

Кўтарма кранда юксак уйларни
Офтобга тутаркан қўшиқ сингари.

Дилга сизмай кетиб дўстлик ғурури
Тезроқ қуриш учун узатаман гишт.
Қарайман:

пахтазор,

бугдойзорларда

Бутун ўлка бўйлаб қизгин борар иш.

Юртим харитаси — менинг юрагим,
Энг узоқ бурчи ҳам таниш ва яқин,
Муқаддас гавҳардай сақлайман унда
Икки юз миллионли халқ муҳаббатин!

Узоқ Шарқ,

Сахалин,

Бокуда юриб

Кўраман энг яқин қадрдон дўстни.
Билмайман:

бу совет кишиларисиз

Қайдан олар эдим қалбимга ўтти!

Шу қалб куйи бўлиб

гоҳ оқшом,

гоҳ тонг

Дўстлар эшигидан кириб бораман
Ҳар ерда муҳаббат ва ҳаёт берган
Яқин кишиларни топа оламан!

Заводда,

колхозда,

давлат бошида

Менинг юрагимга яқин кишилар,
Бахтиёр бўлардим

шеърларим билан

Шу дўстлар қалбига киролсам агар...

Н У Р

Онам меҳр тўла дил амри билан,
Ухла — деб сўндириб кетди чироғни.
Ва лекин кўзларим олдида бирдан
Очди поёни йўқ яқин — йироқни.

Чироғсиз уйда ҳам ёруғ дил билан
Қезиб чиқиш мумкин жаҳонни бутун.
Тақдирингда зулмат қолмаган экан,
Тунда ҳам бир нурли шеър ёзиш мумкин.

Кекса кўнгли тинчиб ухласин, майли,
Чироғни ёқмадим қайта мен туриб.
Ўзи илк танитган инсон туфайли
Дилимда нур ёнар ҳеч сўнмас бўлиб.

Ўзи ўргатганди: «Замонда, элда
Ундай бизга ғамхўр инсон ўтмаган.
Ленинни кўрмаган халқлар минг тилда
Доҳийга аталган қўшиқ куйлаган.

Узоқда ва ҳатто сургун, қувғинда
Турмаларда қилча зиёдан маҳрум,

Бизнинг кўзимизга бермоқ учун нур
Кураш, фикрлашдан тинмаган бир зум»...

Мана, масофалар, зўр йиллар ўтиб,
Уша нур менинг ҳам кўзимда қолди.
Умримдан ҳам ортар ёрқинликни дил
Биламан, фақат шу, шу нурдан олди.

Ҳаётим, ишларим, ижодимиз ул,
Отадай илгари бошлаб юрибди.
Ҳозир сиз ўқиган шеърнинг ҳам ҳар йўл
Байтида ўша нур порлаб турибди.

ПАРТИЯМ СЕНГА САЛОМ!

Бугун эрк байрамимиз,
Севинч тўла дилимиз,
Дилда севинч тошаркан,
Сенга йўллаймиз салом.
Сенинг ўзинг эрк берган,
Хусн берган, бўй берган,
Тенглар қаторида тенг —
Туриб деймиз ассалом!

Тарихдан сўзламаймиз,
Ким эдик-у, бўлдик ким!
Ўзбекнинг қизларини,
Қуёшга тутган сенсан.
Зулматнинг оғир тошин,
Елкамиздан иргитиб,
Заҳил жамолимизни
Мангу ёритган сенсан!

Озодлик мулкимиздир,
Хунаримиз яратиш,
Сен берган янги замон,
Яша, дейди, янгича.
Бошда Ленин байроғи,
Дилимизда шууринг,

Умидимиз, товшимиз
    Етиб борди сенгача.
Сен берган офтобдан
    Баҳордай кўрка тўлиб,
Бизнинг толедай кулиб,
    Яшнар колхоз еримиз;
Меҳнат саройи десам,
    Арзир гигант текстиль.
Кунда янги шодликни
    Тўқир бунда қизимиз.

Ҳар нур қизи қўлида
    Элликлаб станокдан,
Худди сут дарёсидай,
    Оқиб чиқади газмол,
Станоклар бошида,
    Трехгорка қизидай,
Турар тинчлик постида
    Бизнинг бахтиёр аёл.

Ҳурматой ипагидай —
    Асл, нафис батистга
Санъаткор қиз қўли-ла
    Ҳаёт ўзи босар гул.
Кийганда шимол қизи —
    Баҳор бўлиб иситар,
Гоҳ Фарғона водийси,
    Гоҳ гуллаган Мирзачўл.

Кечаги рекордини
    Бу кун бекор қилади,
Қаҳрамон қизларимиз
    Замон-ла юриб илдам.
Мана, чевар Чиннихон,
    Саодат суръатига

Теримда етгани йўқ
                   Манман деган йигит ҳам.
 Терим машинасида
                   Қизларимиз руль олиб,
 Галаба китобида
                   Оча олди янги боб.
 Грамм-граммлаб териб,
                   Йигиб олган хирмони,
 Далаларни ёритар
                   Кузда худди офтоб.

Юз центнерчи қизларнинг
                   Мақтови шеърга сиғмас.
 Сийналарда порлаган
                   Юлдузлар ҳар кун ошар
 Ватанни жондан севган
                   Меҳнаткаш аёлимиз
 Ижоду яратишининг
                   Ишқига тўлиб яшар.

Бири бугун давлатнинг
                   Тепасида туради;
 Янги тонг ёришади
                   Ҳар олима сўзидан.
 Гўзал қизинг саҳнада
                   Сен берган қанот билан
 Оққуш бўлиб учади
                   Уланова изидан.

Муҳтарам оналарнинг
                   Иссиқ меҳру шафқати,
 Не-не етук кишининг
                   Хонасини ёритди.
 Гўдакни йўргаклашга
                   Бахтнинг ўзи келаркан.

Азамат ўғилларни
Бағри-ла баҳор этди.

Фарзандлик эрка ҳисси
Жўш ураркан юракда,
Ютуқлардан сўзладик —
Мақтанчоқлик эмас бу.
Эй Партия байроғи,
Сендан таълим олганмиз,
Бахтимизни меҳнатда
Кўрганмиз мисли кўзгу.

Ҳар қиз янги меҳнатнинг
Ярқироқ чўққисидан
Масофа, замон ўта
Келажакни кўради.
Сен яшнатган тупроқда
Сен яйратган халқ билан
Ҳур меҳнати постида
Сендай маҳкам туради.

Б У Ю К Т У Ё И Л И Ш

Кўз илғамас дала оппоқ пахтазор,
Ишлаб ҳоригандай сирғилар офтоб.
Пахта булутини шопириб бир чол
Қуритади уни, олтинни.

Шу тоб —

Узоқ мамлакатдан келган бир меҳмон,
Нақ чол ҳузурида тўхтади мамнун.
Ота алиқ олди саломга, шу он,—
Кекса юзин тутди табассум бутун.

Фасллар юкини содиқ сақлаган
Баланд қоя каби мағрур турар чол
Соқол-пахтасидай кумуш; кўзлари
Милтирарди кузнинг офтоби мисол.

Меҳмон сўраб қолди отанинг ёшин,
Чол қаддин ростлади гўё азим тоғ.
— Мана, Октябрга қирқ тўлди чоғи!
Мен ҳам шу ёшдаман, айт қизим, шундоғ!

Қиз ҳам шундоғ деди меҳмон тилида,
Чолнинг қўлин сиқиб сўзлади меҳмон:

— Буюк туғилиш бу! Шу ёш нафасдан
Яшариб келмоқда бизнинг ҳам замон.

Совет Осиёсин ҳар бурчида мен
Кўрдим худди сиздай қирқ ёшлиларни,
Ленин кўзларининг сўнмас ўтини
Сақлаб қолган дили қуёшлиларни!

М Е Н К О М М У Н И С Т М А Н

Мен коммунистман!
Ажиб бир ҳис билан дейман бу сўзни!
Бу сўз борлиғимнинг,
    бутун қалбимнинг
Ифодаси бўлиб қуйилар тилга.
Шу маъно ҳаётим,
    виждоним бўлиб,
Барча мушкулларни енгишга қодир,
Қудрат,
    севинч бўлиб сингиган дилга.

Партиям!
Бахтиёр бир кунда сафинга кириб
Ватанга меҳр тўла юрагим билан
Номинг пок тутишга сўз бердим мен ҳам.
Ўзимнинг шу кичик меҳнат постимда,
Ижод,
    яратишнинг шавқига тўлиб,
Бахтлиман, ишончинг мен оқлай олсам!

Мен ёш коммунистман!
Шонли оғаларим босиб ўтган йўл
Ҳар сатри зўр мактаб, ҳам китоб бўлиб —

Ишим,
курашимда беради сабоқ.
Зич,
маҳкам,
қудратли бир сафда туриб
Дадил,
оғишмайин бораркан олға,
Иўлимни кўраман яна ёрқинроқ!

Мен ёш коммунистман!
Асрлик зулмни қўпора олган,
Меҳнаткаш оммани етаклай олган
Миллион-миллионларнинг
бугун кенжаси.

Биламан,
эртага кирар қаторга
Партиянинг тўнғич фарзандларидай,
Сара фарзандларнинг яна қанчаси!

Биламан,
Бўлади шу янги минглар сафида,
Комсомол вояга етказган кадр —
Ленинчи аталган қизим,
ўғлим ҳам,
Ушанда уларнинг тенгқурларига,
Ёрқин коммунизм гражданига
Қафолат бераман,
Зўр ишонч билан
Қафил бўлганидай менга рус оғам!

С Ё З Д И Ш Л А М О Қ Д А

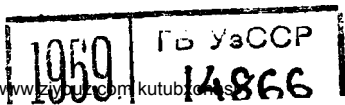
Съезд ишламоқда буюк пойтахтда,
Қўл, ақл ижоди топмоқда якун.
Янги рақам, ўйлар жўшқин баҳсларда,
Ватан ҳусни яна тўлмоқда ёрқин.

Дилга, билакларга бериб янги қўр,
Йигирманчи съезд сўзлар минбардан,
Лениннинг ҳеч сўнмас кўзидаги нур
Ўзлигин танитган бизнинг дилларда.

Орзу-ла қўшилиб кирмоқда кучга,
Келгусин яна соз кўрмоқда одам.
Халқ ўз партиясин режаларида
Олтмишинчи йилга ташлади қадам.

Совет тупроғининг эрка кўксида
Менинг халқимнинг ҳам иссиқ ўрни бор.
Юз баҳор кўрки-ла кулган бахтида
Асорат чангидан қолмаган ғубор.

Шонли беш йилликлар гигантларини,
Рус билан елкадош қуриб олдик биз.
Ленин декретининг мисраларидан
Жонажон тупроқда сероб сувимиз.

Бугун пахтасидай оқ толе билан
Республика баҳорга чиқмоқда пешвоз.
Съезд юрагига қулогин солиб,
Фикри келажакка қилмоқда парвоз.

Ҳали қўл тегмаган ўлик чўлларнинг
Кўксига жон бўлиб кираркан инсон,
Янги миллион-миллион гектар ҳосили
Ҳаётни қиларкан яна фаровон,

Янги заводларнинг чироғларидан,
Яна ёришаркан Шарқ устида нур —
Дилига Лениндай сени жо қилган
Ўзбек халқи дейди қалбдан ташаккур!

КИШЛОҚҚА, ДУСТИМ!

Фарзанд меҳри билан она ҳаётдир,
Фарзандлар кўзи-ла боқади кўзи,
Юрак парчасидан топган-чун бунёд,
Тўғри қалбга келиб киради сўзи.

Худди шундай: доно она партия,
Бизнинг юракларни билувчи раҳбар.
Ҳаёт гўзаллигин яратгин дея,
Ерқин саодатга қилар сафарбар.

Партия чақириғи миллион дилларга
Она сўзи каби яқин ва таниш.
Бу — фарзанд дилида етилаётган
Ва она сезолган орзу, интилиш.

Шунинг-чун, мардлари ғалаба қилган
Қуёш ўлкасини қучди бу овоз.
Инсонга яғринин керган ерларга
Меҳринг қанотида қиласан парвоз.

Сен техник, агроном, мутахассиссан,
Пайванд қил фан билан халқ тажрибасин.
Сенга суянгандир колхозчи деҳқон,
Тузганда рекордли ҳосил режасин.

Мана, режалардан боқмоқда баҳор,
Дилларни далага чорловчи кўклам.
Фаровон ҳаётнинг элчиси бўлиб,
Чўлни таний олмай келмоқда у ҳам.

Кўкрагинг тўлдирган илм гавҳари,
Тупроққа ҳарорат беришга муҳтож.
Меҳри қуёшдан ҳам иссиқ кишилар,
Қишлоқда кутмоқда кенг ёзиб қулоч.

Янги машиналар келар бир-кетин,
Дўстлик қура олган пўлат излардан,
Билимдон ишчилар ясаган барин,
Билиб ишлатишни кутар бизлардан.

Мана ер,
мана сув,
мана техника,
Бундай кучни замон кўрмаган ҳали!
Бугун чақиради она партия
Маҳоратинг билан ишлат деб сани.

Бутун куч сафарбар фаровонликка,
Партия истаги, халқ истаги шу!
Сен билан далага сафарбар мен ҳам
Бу қалам сўзи-мас, қалбим сўзи бу!

КОЛХОЗДА ЯНГИ ЙИЛ

Ольга Ивановна кутар янги йил
Янги уйда,
янги дўстлари билан,
Дастурхонни ёзган
даласидай кенг,
Ольга Ивановна
бу кун колхозда,
Янги йилни кутар ўлка билан тенг!

Колхоз баҳорини кўрмаган ҳали,
Бахмал адирларнинг
гули уйқуда.
Ольга Ивановна
шу дилкаш аёл,
Агрономин кутган
Ильич колхозига
Келган йиғим-терим қизиган кунда.

Қуёш ҳароратин шимириб ичган
Оддий колхозчилар қуршаган уни.
Агрономнинг оппоқ,
сутдай юзига
Баҳор уфуради шу январь туни.

Кўлда қадаҳ билан турар Салтанат,
Дўстликнинг сўзлари
янграйди равон!
Агроном тинглайди,
мовий кўзлари
Юрак туйғуларин қилади баён.

Ҳайрат ғурур билан боқар агроном,
Салтанатнинг ажиб
бахти қилар шод:
Ильич чироғининг
нурида яшнаб
Бутун совет шарқи туради озод!

Ленин турмаларда
зиёга муҳтож,
Нурли йўл излаган Салтанатхонга,
Энг ғамхўр оталик
қўлин узатиб .
Эга қилди бўйга,
ерга,
замонга!
Дўстликдан сўзлайди гўзал Салтанат,
Азамат қўлларда
ёнади қадаҳ,
Осмондек бепоён,
қуёшдек иссиқ,
Меҳр агрономни
яйратар беҳад.

Яноқлари ёниб май рангисимон
Дўстларга табассум қилар агроном.
Унинг назарида озод шарқ шу он
Гўзал Салтанатда эди мужассам.

Ольга Ивановна —

хурсанд,

бахтиёр

Салтанатни қучар

бамисоли бахт.

Дўстлик,

саодатнинг ўлмас меъмор

Ленин йўли учун кўтарар қадаҳ!

У Ш А Қ У Е Ш П А Р Ч А С И Э Д И

Қиз йиғинда паранжи отди,
Жизғин бұлди оловда чачвон.
Атроф тўла одамга боқди,
Нақ булутдан чиққан ойсимон.

Ойдай ёрқин йўл олди уйга,
Табассумда нурли кўзлари.
Дилни солиб янги бир куйга,
Ҳамон янграр нотик сўзлари.

Қалбидаги янги ҳарорат
Ҳаёт бўлиб элтар илгари.
Таниш тор кўчага ниҳоят
Шод отилди чақмоқ сингари.

Ут парчани таниди ота,
Авзойини ўради булут.
Эшик шарт ёпилди,
унинг ортида
Ҳансиради ота ва сукут.

Қиз шодлигин муздай уфурган
Нафрат,
қарғиш нафаси ютди.

Парт бўлишдан қўрққан шу ўтни
Кутиб олар эшигида чол.

Қари-қартанг ва ногиронлар
Мақтаганда министр қизин,
Ут таптидан қўрққани онлар
Эсга тушиб чол койир ўзин.

Октябрни қизи дер қуёш,
Чол ҳам қалбдан билади энди:
Қизи дилин шер қилган оташ
Уша Қуёш парчаси эди.

РАШК

Ултирибман дарё бўйида,
Юрагимда рашк билан ҳавас.
Дарё оқиб борар... қўйнида
Қуёш нури, баҳорги нафас.

Йўқ, рашкимни қўзғатган бумас!

Чунки, мең ҳам халқ денгизида,
Баҳор нафасин ҳам сезаман.
Дарё оқиб ётар изида,
Мен истасам жаҳон кезаман.

Лим-лим сувдан узолмайман кўз,
Тўлқинларда тирик ҳаяжон.
Қуёш миллион ва миллион юлдуз
Бўлиб унга сочилган маржон...

Тепасида учар гала қуш,
Арғимчоғин дарёга солиб.
Тоғ еллари уриб ўтар тўш,
Салқинидан шаҳарга олиб,

Йўқ, рашкимни қўзғатган бумас!

Ишқ ва ҳижрон оловларидан
Омон чиққан қайноқ дилим бор.
Мен қуёшли эл фарзандиман,
Бахтлиманки, ёниқ нафас ёр,

Йўқ, рашкимни қўзғатган бумас!

Нигоҳ кетар тўлқинлар билан,
Соҳилларга суқ билан қараб.
Қўлда кетмон, бир чол дарёдан
Боғига сув очади яйраб.

Кумуш сочдай ёзилар сув ҳам,
Қуйилади тупроқ қўйнига.
Менинг қалбим рашк бўлиб шу дам,
Осилади сувнинг бўйнига.

Ҳовуч-ҳовуч ичади қизча,
Сероб бўлиб кетар ташна лаб.
Шеърим ўқиб бир ҳовуч сувча,
Баҳра олармикан бирон қалб? —

Шу рашк мени қийнар бу нафас!..

ҚИЗЧАМГА

Бугун тонгдан эртароқ,
Уйқудан турди қизчам.
— Байрамингиз муборак,—
Дедию қучди маҳкам.

— Эркама, сенга ҳам,— дедим,
Ҳаёт муборак бўлсин;
Мен озод бўлмасайдим,
Сенга қайдан бахт кулсин.

Агар қуёш бўлмаса
Нурни қайдан олар ой?
Ҳаёт бўлурми чўлда
Айқириб оқмаса сой.

Оналар ҳаётидан
Қуллик йўқолган мангу.
Шунинг-чун, фарзандларнинг
Лабида тонгдай кулгу.

Мен озодман, сен эркин,
Нурга тўлган уйимиз.
Эрк берган Ватан ерин
Гуллатишдир ўйимиз.

Сен ўқийсан, мен ишда,
Дилда умидлар қат-қат.
Дил олға интилишда
Ишончга тўлиб фақат.

Ўсасан ақлинг тиниқ,
Гўдаклигинг бахтиёр.
Бахтингни қўриқлаган
Ошанг-у Ватанинг бор.

Ватан, онанг ва сенга
Буюк таянч Кремль!
Ундаги юлдузларни
Сен ҳам мендай сева бил!

БАТАН ТОНГИ

Нурга тўлиб тонг отди ҳур ўлкамда,
Минг-минг ғунча лаб очди зўр гулшанда,
    Майса узра шабнамлар,
    Шеърдай қайноқ шод дамлар
        Яшнаб чорлар...

Водийларга ёйилди олтин қўллар,
Фабрикларда айланди миллион руллар,
    Сувга қонган саҳролар,
    Янги яшил ўрмонлар,
        Яшнаб боғлар...

Яйловларда ўтлайди қўзи, қўйлар,
Соф осмонда янграйди қувноқ куйлар,
    Бахтиёр замонидан,
    Қаҳрамон халқ шонидан
        Қизлар куйлар...

Гулгун шафақ ранги бор яноқларда,
Сўнмас қуёш нури бор байроқларда,
    Тинчлик олиб элларга,
    Қирсин тоза дилларга
        Мангу тонглар...

СТАЛИНБОД ХОТИРАЛАРИ

I. Яқинлик

Элим йўллар экан саломи билан,
Меҳринг қанотида пар каби учдим.
Сени бир кўришни қилардим орзу,
Мана, зумрад тонгда бағрингга тушдим...

Тонгдай ёш, дарёдай уйғоқ шаҳарсан,
Жувон кун иш билан олади нафас
Ешлигинг эсларкан салобатингга
Дўстлик гурури-ла қарадим бирпас.

Мухташам бинолар гўзал, басовлат,
Кўчалар нур каби покиза, адил.
Йўлларга соябон дарахтларингда
Ухларкан олтин куз — атлас бир фасл.

Тарихинг сўйлади жаннат боғингда
Токларни кўмаркан менга боғбон чол.
Яқин ўтмишингни — бу кўркинг билан
Таққослаб кўролмай ақлим бўлди лол!

Шу ерда бўлганмиш кўҳна Душанба,
Туяни кўмгудай батқоқлик ва лой.

Тиккайган дарахту, тангадай соя
Кўрмаган жазира, қашшоқ, вайрон жой.

Шаҳар барпо бўлмиш унинг кўзида,
Ўзи қўйишганмиш пойдеворга ғишт,
Бундаги энг кекса дарахт ҳам ҳатто
Унинг ўз қўлида топмиш парвариш...

Кўчангда — сафарга чиққан карвондай
Тераклар кўзимни тортди йироққа.
Хаёлим чирмашди ровоқ сингари
Мағрур кўтарилган мўйсафид тоққа.

На гўзал манзара очар бу тоғлар,
Тўшига баҳорнинг текканда лаби.
Қўшиқдай жўш урар қумуш ирмоқлар
Шафақдай ёнганда лола гилами.

Мен хасад қилардим тожик шоирга,
Агар бўлмасайди эркин қўшиғим!
Баҳор илҳомига бўлурман шерик
Қўшиқ сайёҳ сифат — билмайди қўним...

Тоғлиққа кираман — ўнгу сўлимда,
Бир тоғнинг иккига бўлинган қадди —
Тош бағрин қоқ кесиб нурга очмиш йўл
Ижодкор халқингнинг истаги, ҳадди.

Варзоб соҳилида — тоғ орасида
Янги барпо бўлган шаҳарда турдим.
ГЭС дан пойтахтга кокилдай симдан
Нур берур қора кўз қизингни кўрдим.

Бахтлар водийси деб аталган Вахшда
Миллионер колхозчи — кечаги деҳқон,

Бепоен ерларинг Фаргона каби
Миср пахтасига бўлибди макон.

Памирда ғаллакор колхоз байроғин
Елпиркан тоғлиқнинг сарин еллари,
Ҳеч ажаб эмаски, у шарқ деҳқонин
Дилини ёритса машъал сингари...

Ҳар ерда учратдим дўстни, ўртоқни
Мени қаршилади меҳрибон кўзлар.
Нақадар самимий, яқин ва илиқ
Биз фақат дил билан сезолган сўзлар.

Бу кўзлар кўп таниш бўлиши аён,
Чунки нурин олмиш бир офтобдан.
Ўз номин таниган туташ, ёнма-ён
Бирлик деб аталган буюк Китобдан.

Тўғри, боғимизнинг меваси ҳар хил,
Чаманда гулларнинг ўзга япроғи.
Лекин бир ҳаводан олади нафас,
Кўки бир, суви бир, бирдир тупроғи.

Атлас боғларингда қизғин, оташин,
Ғазалхон дўстларнинг ўтди гурунги.
Кўп тилу бир дилдай тўқидик қўшиқ
Ҳаётий бу куйнинг бўлмади сўнги.

Ҳамоҳанг жаранглар бу бирлик куйи,
Узоқ-узоқларда яшаймиз гарчанд.
Орзу-армонимиз бирдир, дилимиз —
Кремль нури-ла этилган пайванд.

Шунинг-чун ҳаётинг қувнатди бизни,
Севинчлар жўш урди мисли пўртана.

Бугун бир қуёшдан баҳраманд борнинг
Ун беш томонига тарқаймиз яна.

II П е р р о н д а

Кенг шаҳар устига қўнмоқда оқшом,
Туманда мудрайди тераклар учи...
Менинг юрагимда ширин ҳаяжон,
Шу қадар буюкми дўстликнинг кучи?

Мана, бўсағангдан сўнг бор қарайман,
Бутун кўркамлигинг, ҳуснинг кўзимда.
Жўнаб кетаётиб, хайр демакка
Бир куч тополмайин қолдим ўзимда...

Барча гўзалликни севганим сабаб,
Мармар тонглариңнинг бўлдим мафтуни,
Эрка тупроғингга дўстларим билан
Қадам қўйгандаёқ сезгандим буни.

Сўнгни бор қарайман кўк осмонингга —
Ой бўлиб кулади дўстларнинг меҳри
Баримдан тутади оҳанрабодай
Элларда барқарор дўстликнинг сеҳри.

Сени ўраб олган тоғлар тўшига
Тўлини ой ёймоқда кумуш кокилин.
Бу кеч оҳуларнинг кўрган тушига
Қулоғим солмайин кетмагим қийин...

Лекин она ернинг зўр экан дами —
Меҳрибон қўйнингдан букун кетаман.
Сени шоирларинг севгани каби
Тошкентни ҳам сени бирдай севаман.

Яқинмиз, чақирсак товушимиз етар,
Фироқ йўқ, дили бир эл ҳаётида.
Қалбимни хотиранг эркалаган дам
Куйимни йўллайман ел қанотида...

Паровоз қўзғалар...

Дам сайин йироқ
Кетаман... қалбим хайр демади сира.
Демакки, яшайди мисли нур варақ
Сен менга бахш этган гўзал хотира...

ДУСТИМГА

Бугун одатимча тонгда уйғониб,
Азизим, ҳақингда яна сурдим ўй.
Яна эрта баҳор ирмоқларидай,
Менинг кўкрагимда тўлқинланди куй,

Нечунким, ўзингни тонгга ўхшатдим,
Бахтинг ярақлади қуёш сингари.
Сенинг йўлларингни эслатди менга
Уфқдан юксакка интилган сари.

Фақат сен кўрган тун юлдузсиз эди,
Қуёш чиқди, ботди сендан узоқда;
Ҳатто қалбингдаги туғма ўтинг ҳам,
Сўнди қора турмуш солган тузоқда.

Сенга Ленин тутган эрк байроғининг,
Қип-қизил шуъласи тушгач кулбангга
Сен ғамгин бошингни кўтардинг аста,
Ўша сўнган ўтинг олди аланга.

Инсонсан, инсондай кун кечир,— деди,—
Бошингдан кўтариб қоп-қора тунни.

Қамашган кўзинг-ла кўрдинг бир умр
Сенга инсонликни берган қонунни.

Сомон йўлидан ҳам узоқ йўл босдинг,
Келиб етишгунча сен бу ҳуқуққа.
Қанча жон, қанча қон, умид, истеъдод,
Қанча Турсунойлар чўкди қудуққа.

Не-не машаққатли йўлларни босиб
Чиқолдинг зулматдан ғолиб, саломат.
Тунингга нур киргач, дилингга ҳаёт,
Заҳил юзларингга чиқди малоҳат.

Очиқ кўзлар билан оламга боқдинг,
Ҳаётни танидинг ранг-баранг ва кенг.
Жаҳон ҳам умрида илк кўрди сени,
Эркину озоду ҳамма бобда тенг.

Асир умидларинг қулф уриб кетди,
Уфқдан уфққа етди қулочинг.
Сен билан яшнади улуғ мамлакат,
Бахтига жўр бўлди сенинг қувончинг.

Сен она! Сен битмас ҳаёт булоғи,
Ҳаётни яратган муҳтарам омил.
Улуғ келажакнинг ёш ниҳоллари
Сендан тармоқ ёзиб топар такомил.

Сен куйчи, пахтакор, олим, тўқувчи,
Юлдузлар илмини билган мунажжим;
Табиат сиридан баҳс этганингда —
Қуръон ҳам, инжил ҳам бари қолди жим.

Сен бахтиёр эдинг. Бошланди уруш,
Эрингни оқшомда жангга кузатдинг.

Тонгда биринчи бор заводга келиб
Эгасиз дастгоҳга қўлинг узатдинг.

Колхозда тўкин, мўл ҳосил ёйилиб,
Шундай қола берди қўлингга қараб.
Оила ташвиши, уруш ваҳмаси
Барчаси, барчаси қилди иш талаб.

Ҳар ерда улгурди эпчил қўлларинг,
Ҳафталаб билмадинг уйқу ва ҳордиқ.
Вафо одат бўлди... ҳатто тул қолган
Чоғда ҳам севгингга қололдинг содиқ.

Ғарбдан келган зулмат сўкилди чок-чок,
Сенинг ўғилларинг очган ўт билан;
Ундаги жасорат, муҳаббат, нафрат
Сенинг соф кўксингдан ўтган сут билан.

Елкангга юкини ортган бу йиллар
Бутун борлигингни кўрсатди яққол.
Гарчанд сочга қўнди бемаҳал қиров,
Чиройинг, ироданг тополди камол.

Баҳодир халқимиз ғалаба қилди,
Яна изга тушди фаровон ҳаёт.
Паҳлавон элингда бошланди тинч иш,
Яна гуркуради меҳнат ва ижод.

Яна бағринг бутун, кўнгил беташвиш,
Яна орзу-ҳавас, умидлар қат-қат.
Ҳосилдор ерларда, олтин қўлларда,
Яралур ҳар куни янги саодат.

Ҳаётнинг борлиги, бари сеники,
Ҳар қайга узатсанг этади қўлинг.

Сенга кеча-кундуз нур ўзи ҳамдам,
Тўғридир, ёрқиндир ва кенгдир йўлинг.

Дўстим, сен ҳақингда сурарканман ўй,
Сени хотирлатди ўлканинг тонги.
Қушларнинг кумушдай қанотларида
Гўё учиб юрди кулнинг жаранги.

Ўзингга берилган буюк ҳақ билан,
Сен кулгин, қаҳ-қаҳанг оламга кетсин.
Чамандан тарқалган баҳор елидай
Хориж шарқ қизининг қалбига етсин.

Балки чанқаб-чанқаб кутар шу елни
Бир чоғлар худди сен кутган мисоли.
Суқ билан қараса ҳеч ажаб эмас
Чунки, сен ҳурликнинг ёрқин тимсоли.

Дўстим, илгари бос, фақат илгари!
Сени етаклайди ленинча ғоя.
Октябрь бахш этган муқаддас қонун
Буюк ҳуқуқингни қилар ҳимоя.

ЛОВАР ҚИЗЛАРГА

Салом, менинг азиэ дугоналарим,
Азизим, лобарим, чеварим қизлар!
Эй, тоза қалбимнинг ошнолари,
Куйларим илҳоми, севарим қизлар!

Қаҳрамон йигитлар кечирсин мени,
Бу кун ҳам қўшиғим сизларга доир.
Сизни, ҳур ва озод сизни куйламоқ
Менга саодатдир, мен бахтли шоир!

Мана, шод юракнинг севгисин қўшиб,
Чевар қўлингизга бермак учун гул.
Сизга ёзган юрак шеърим изидан
Республикам бўйлаб мен ҳам олдим йўл.

Ҳорманг, пахтакорлар, муборақ бўлсин,
Меҳнат ва тинчликнинг мўл ҳосил тўйи!
Ҳаттоки, қуёшга ета олгудай
Дур бўлиб уйилмиш хирмонлар бўйи.

Кумушдай очилган бу пахталарда,
Сизнинг қўлингизнинг ҳиссаси улуғ,
Жон-дилдан ишлайсиз, чунки қалбингиз
Эзгу умид билан севгига тўлиқ.

Сиз энди биласиз саодат нима,
Бахтингиз қаерда, кимсиз ўзингиз.
Бу куну эртани очик кўради
Озодлик мунаввар қилган кўзингиз.

Водийлар қўйнига трактор солмоқ,
Фаровон ҳаётда яйраш дедингиз.
Граммлаб пахтани чаноқдан олмоқ,
Уруш фалокатин ҳайдаш дедингиз.

Баҳорги аҳдимиз устидан чиқсак,
Улуғ юртимизнинг боши осмон.
Москва олқишлаб, дўстлар қувонса
Ҳаётимиз бўлса яна фаровон.

Тинчлик ва шодликни яратувчи халқ,
Сизнинг қўлингиздан кийинса гўзал.
Сизнинг юрагингиз фахр-ла тўлса
Азизлар, бахт бундан бўлурми афзал?

Ажойиб бир халқнинг лобар қизисиз,
Сиздан мақтанчоқлик, мағрурлик йироқ.
Янги-янги тузган режаларингиз
Сизни олға томон ундайди бу чоқ.

Ўз ери, ўз эрки, ўз ҳур меҳнати,
Ўқиб ёд олгани азиз китобдай.
Не бахтдир, ҳар дамги меҳнат маҳсули
Қалбингиз ёритса худди офтобдай.

Оталар эркаси, оналар бахти,
Ватаннинг севгани, дугона қизлар.
Сиз билан шеъримнинг рубоби янграр,
Сиз билан гўзалдир замона, қизлар.

ҲАММА САФАРБАР

Куз келди ҳосилдор, тўкин ва гўзал,
Қадрдон далада ярқирар пахта.
Худди шу ҳосилни қилгандик мўлжал,
Қурултойда тузган коллектив аҳда.

Худди шу ҳосилни қилгандик мўлжал
Эрта баҳор ерга чигит экканда.
Буткул йиғиб-териб оламиз жадал! —
Дедик биз тинчликка имзо чекканда!

Бизнинг сўзларимиз — дилимиз демак,
Мусаффо дилимиз севгига тўлиқ.
Биламиз не бахтдир севилмак, севмак,
Элимизнинг бизга севгиси улуғ.

Лобар қизларим, деб таянаркан эл,
Букилмас таянчдир мағрур қаддимиз.
Сочни чамбар қилиб, маҳкам боғлаб бел
Элга хизмат қилмоқ қатъий аҳдимиз!

Мана далаларни қоплаган пахта,
Мўл неъматин ёйган тупроқ ва меҳнат.
Шону шуҳратимиз чорлар ғайратга,
Куз нозин енгади ирода фақат.

Билак қудратимиз, юрак ўтини,
Курашга бермасак, келурми зафар!
Ватан бизга берган фазилат, кўркнинг,
Барини теримга қилиб сафарбар —

Бўй тенги ғўзамиз ораларига,
Саҳар ёйиламиз мисоли юлдуз.
Азиз республика далаларига
Бизнинг илк хирмондан ёйилар кундуз!

Гарчанд, гектар-гектар кенг майдонларни
Терим машиналар кезади тинмай.
Гарчанд машҳур, номдор там-там чеварлар
Рекордлар қўяди чегара билмай,—

Ҳамон саҳий ерда беҳисоб пахта.
Майдон кенг, ҳосил мўл, айниқса бу йил.
Севимли Ватанга — берганмиз ваъда
Ваъдани бажармай тўларми кўнгил!

Ҳар қиз ўйламасми, мен шод, дўстим шод.
Дўстликда яшнади Ўзбекистоним!
Аҳдни бажармасак не дер дугонам,
Боқулик қаҳрамон Сурайёхоним.

Ҳамқадам бўлса соз мусобақадош,
Совет кишисига тенглик фазилат.
Гўзал қиз кипригисимон зич, ёндош,
Бир шон-ла, шараф-ла боришдир ният.

Тинчликнинг байроғи ҳилпирар экан,
Писанд эмас кузнинг бевақт ёмғури!
Ҳатто томчисидан илгари келиб
Териб олажакмиз ҳар кўсак дурни!

Терамиз суръатни бўшатмай бирдам,
Ишонч зўр, чиқамиз сўзнинг устидан.
Шундан сўнг ярашур Олтин Юлдузлар
Жой олса қизларнинг сўлим кўксидан.

Пахтакор қизим деб таянаркан эл,
Фарзандмиз, бўламиз жонига малҳам!
Сўнгги қоп пахтани хирмондан олиб
Тинчлик карвонига ортиб, хотиржам —

Чамбар сочимизни орқага ташлаб,
Яшнашиб чиқамиз улуғ байрамга
Ваъда шу! Барча қиз ёппа сафарбар
Шараф-ла етмакка шу бахтли дамга!

МАРТ ТОНГИДА

Қорли тоғлар устидан тунни
Секин ҳайдаб зумрад тонг отар.
Нур изидан кирган ёш кунни
Бағри баҳор пойтахтим кутар.

Йўлкаларнинг ойналарида,
Олтин мисол ёнади қуёш.
Баҳор ва нур чеҳраларида —
Дўстлар менга бўлади йўлдош.

Мана, ўтиб борар олима,
Қадамлари фикридай кескин,
Сочларида ёнади шуъла,
Нигоҳлари кезар тоғ кўксин.

Профессор деб атар халқи
Шу нозанин гўзал жувонни.
Тоғ оҳуси атаса ҳақли
Шоир шеърга ўраб бу номни.

Тупроқ қатин ўрганди узоқ,
Қоялардан, тоғлардан ошди.
Табиатнинг сирин этди фош,
Хазиналар ксинини очди.

Энди шошар дарсхонасига,
Зафаридан бермак-чун хабар.
Сочин сочиб пешонасига ,
Қуёш тўлиб шаббода эсар.

Оппоқ тоғлар қори ярқираб,
Тантанада кутади тонгин.
Тоғ пойида гигант комбинат
Қучоғига чорлар жувонин.

Олиманинг кўзларида нур,
Дили ижод ишқи-ла тўлиқ.
Тошкент узра эсиб ел ҳур-ҳур,
Қанотида келтирар қўшиқ.

Бунча гўзал, бу қадар дилбар,
Зафар билан янграган бу соз!
Бу қўшиқда, дўстим, сен ҳам бор
Шундай олға қиласан парвоз!

К Е Л И Н Ч А К

Букун тўйинг куни, севгинг шодлиги
Гўё ёш қалбингга сиғмайин қолди.
Бахтиёр ҳаётнинг илк тантанаси
Сен ўсган қишлоқни қувончга солди.

Сенга тўй совғаси, гуллар кўтариб,
Гурас-гурас келар дўстинг, тенгқуринг.
Янги уйда тўлиб кампирлар мамнун
Янги бахт, одатдан қизитар гурун.

Дарахт орқасидан суқли термулиб
Бошингдан сочаркан ой оппоқ чечак.
Севганинг ёнида, дўстлар ичида
Сени бахтли, гўзал кўрдим, келинчак!

Устингда ҳушбичим оқ — тўй либоси.
Сочинг ҳалқаси-ла ўйнайди шамол.
Тўйга келганларнинг кўзлари сенда
Гарчанд шу колхозда топгансан камол.

Куёв тикилганда бахтиёр, мафтун,
Ғунча лабларингга чиқар ним кулгу.
Сен ваъда этдигинг бахту саодат,
Унда акс этади мисоли кўзгу.

Элекгр маржони нури кўйнида,
Чимилдиқ тўсмаган суратинг зариф
О, ёшлик, порлоқсан, гўзалсан, гулсан
Сенинг таърифингга қаламим заиф.

Янги давр яратган ёр-ёр авжида,
Қадаҳда жимирлар лола ранг шароб.
Товусдай хиромон сузар раққоса,
Яллага жўр бўлган танбуру рубоб.

Умрда бир бўлур бундай тантана,
Борлигинг кўз бўлиб боқасан унга.
Биламан, истайсан ўтмаса бу дам,
Хотима бўлмаса шу ажиб тунга.

Эрка қиз, бу ажиб тун орқасида,
Заррин саҳифалик саҳар кутади.
Ҳаёт китобининг илк варағини
Толеинг кенг очиб сенга тутади.

Ҳали муҳаббатнинг баҳори олда
Олдинда ёш ҳаёт, ранг-баранг фасл.
Умрингиз хушчақчақ иноқ бўлади,
Бунга ёниб турган кўзларинг кафил.

Шу кўзлар юлдуздай абадий кулсин,
Баҳор йўлларингга тўшасин чечак.
Шу ёшлик, шу чирой, умринг баҳори,
Саргайиш билмасин, сулув келинчак.

П А Р А Н Ж И С И Н И
Т А Ш Л А М А Г А Н Х О Т И Н Г А

Кундай оппоқ йўл ўртасида
Кутмаганда учратдим сени.
Очиқ, бахтли қизлар сафида,
Бу юришинг ранжитди мени.

Узоқ ўтмиш бўлиб кўриндинг,
Савол билан келдим қошингга:
Мен ташлаган паранжини сен,
Нечун олиб солдинг бошингга?

Қайда экан бу қора сарқит,
Сақлаб қолмиш қайси ифлос қўл?
Тушунчангни туманга ўраб,
Сени қилмиш паранжига қул!

Сенинг эркинг, ҳаққинг ўғирлаб
Иродангга занжир солган ким?
Эрк макони бўлган ўлкада,
Нечун қолдинг тутқунликда жим!

Нечун, нечун азиз бошингни,
Ўз юртингда эгиб юрасан?
Ҳурлигингни қўлингдан бериб
Паранжига кириб юрасан?

Биласанку бизнинг ўлкада
Аллақачон тутқунлик битган!
Озод, эркин қизлар таърифи,
Шон-шухрати оламга кетган.

Қара, шунча озод хотин-қиз,
Сендан камми ҳусн бобида?
Ҳар бириси бир ёрқин юлдуз,
Ярқирайди эрк осмонида.

Кремлда кенгаш қуради,
Прагада тушади рақсга.
Измига тоғ кириб юради
Табиат-ла кирганда баҳсга.

Очиқ кўзин кўкка тикканда,
Кўринади куппа-кундуз ой.
Идрокини сувга тикканда,
Электрга айланади сой.

Тақир чўлни қилади бўстон,
Унинг номи уста пахтакор.
Биласанми, ҳар тонг-ла элга
Рапорт бериш билан бахтиёр.

Қара, унинг кўксида Юлдуз,
Меҳнатидан бўлмиш қаҳрамон.
Сен-чи, нечун чодир ичида
Қолиб кетдинг, азизим, ҳамон?

Айт-чи, дўстим, юзинг яшириб,
Паранжига ўраб қўйган ким?
Юлдуз каби ёнган кўзингни,
Эрк нуридан маҳрум қилган ким?

Жоним, ўтмиш чодирин иргит,
Тонгдай яшна эркиларга хос!
Танҳоликни абадий тарк эт,
Ҳур дўстларинг билан қадам бос!

Бу пардани ташласанг агар,
Ойни уялтирар юзинг бор!
Тунга боқсанг тунни ёритар
Юлдуз каби ўтли кўзинг бор!

Бу пардани ташласанг агар,
Кўкрагингга тегади офтоб!
Сенинг ўзинг таратган нурга
Душманларинг бермай қолар тоб!

Ташла гафлат чодирин, дўстим,
Биз билан юр оппоқ, оқ тонгга.
Ўзинг гулдай яшнаб, ишлаю,
Юртингни ҳам ўрагин шонга!

ЗООТЕХНИК ҚИЗ

Куйга тўлди гўёки ҳар ён,
Кенг яйловнинг кўринмас чети.
Терисига сигмайди чўпон:
Келган колхоз зоотехниги...

Бу — Ойжамол, бир чўпон қизи,
Уқиб келди шаҳарда шу қиш.
Зоотехник «Гигант» колхознинг
Фермасида олиб борар иш.

Қорабайир, наслдор қўйлар,
Атарларин севар Ойжамол.
Беш йилликлар, хаёллар, ўйлар
Келажагин кўрсатар яққол.

Чўпон дейди: «Ҳар юз совлиқдан
Юз ўттиз беш оламиз қўзи...»
Қиз кўзлари берган шодлиқдан
Ёнар эди чўпоннинг кўзи.

Қизнинг бунга ишончи комил,
Чўпон машҳур, атоқли чўпон.
Мен билмадим, қиз кўрганмикан
Бундэй қора кўзларни ҳеч он...

Қиз сўзлайди: «Она қўйларга
Мумкин эмас узоққа юриш!
Кундан-кунга юклари оғир,
Боқув даркор! Даркор парвариш!»

Эркаланар қўйлар, уларни —
Силаб, сўзлаб борар Ойжамол.
«Ўт ўсиғи, сувнинг тиниғи
Ажратилсин буларга дарҳол!»

— Жон билан,— дер чўпон дилида,
Ўзи хурсанд, тинглаб борар жим.
Қизнинг ҳар ишида, тилида
Мичуринча, янгича илм...

Зоотехник жўнади, чўпон
Ишққа тўлиб боқди изига.
Деди:

— Кунда кўрмак-чун сени,
Тўлдираман қирни қўзига...

Ч У П О Н

Улуғ халқи билан ҳамдам, ҳамнафас,
Сўнгги ахборотни тинглаб Москвадан
Норғул, ўмровлардан кучи тирсиллаб
Чўпон чиқиб келди катта ўтовдан...

Қирларнинг ўзгача ажиб гашти бор,
Тонгдан оқшомгача нур эмар ери,
Ердан кетар-кетмас кумуш каби қор,
Баҳорни уфурар ипакдай ели.

Зилол сувга тўлар ўтлар ҳар нафас,
Ҳавога учади чўпон куйлари,
Майса бўйларига, таниш куйга маст
Тўлқиндай оқади семиз қўйлари.

Чўпон нигоҳ ташлар қадрдон қирга:
Ҳамма ерга бирдай нур ёзган қуёш.
Чўпон шод — колхозни ишониб унга,
Юлдуздай саноксиз қўйга қилмиш бош.

Чўпон шод — келмоқда ям-яшил баҳор,
Чўпон шод — томирга қуйилади куч.
Наслдор қўйларнинг салмоқдор, юкдор
Юриши бағишлар бир дунё суюнч.

Ғилладай, кумушдай товланиб, эргә
Йўрғалаб қолишар қўзилар ўтлаб,
Дунёда тенги йўқ сеvimли элга
Тенгсиз қоракўлни беради кўплаб.

Чўпон шод — йилдан-йил қўйи кўпаяр.
Йилдан-йил колхози қудратли, илғор.
Чўпон шод — бахтиёр ҳаётда яшар,
Ҳалол меҳнат билан топган эътибор.

Колхозда сеvimли комсомолкаси,
Севган қизи — худди ўзидек ишчан.
Яшнайдн серунум пахта даласи!
Онадек буларни севар халқ, Ватан.

Баҳор келар,

    Ҳаёт гўзал, шод чўпон
Янгратар муҳаббат, баҳор куйларин,
Тоза, босилмаган янги ўт томон
Бошлайди бўрдоқи, семиз қўйларин.

**САОДАТНИНГ
АМЕРИКАЛИК ХОНИМГА ЖАВОБИ**

Менга келиб тегди, бойвучча хоним,
Флор вилласидан ёзган хатингиз.
Ажаб зуккоклик-ла сурибсиз қалам,
Ҳасад ёндирганда қора дилингиз.

Мактуб дилнинг рамзи деганларидай,
Мен ҳам қиёфангиз кўрдим шу хатда.
Езибсиз бойликлар... уруш ва яна
Узингиз ва менинг унвоним ҳақда.

Билсангиз сиз бошқа, мен бошқа олам,
Сўзларим албатта қилади ҳайрон.
Майли, Совет шарқи эркин қизининг
Жавобин эшитсин, халқлар ва жаҳон!

Сиз ҳам геологсиз, сизнинг унвонни,
Отангизнинг беҳад бойлиги берган.
Эрингиз доллари хазинада тахт,
Саройингиз кўкка кўкрагин керган.

Фарзандни вужудан ёмон кўрасиз,
Қаритади, дейсиз туғиш аёлни.

Сиздаги билимни берган долларнинг
Жаранги банд этган бутун хаёлни.

Қийим-кечакларнинг йўқдир ҳисоби,
Миллиондан ошади олтин ва безак.
Гулларга ўралган виллангиз тўлиқ
Хизматингиз қилар қора қул беҳад.

Ишлаш нега керак, умр роҳатда,
Қуллар меҳнатидан оқиб келар пул.
Мана, америкалик калгабин хоним,
Сизнинг унвонингиз, қиёфангиз шул!

Сиз ўша тақинчоқ, долларга банда,
Вилладан дунёга ташлайсиз назар.
Кўзингиз ўйнатар менинг ёш ўлкам,
Ҳусни тўлиб гўё баҳорги саҳар.

Сиз англай олмайсиз бизнинг дилларни
Тўлдирган зўр кучнинг берган бахтини!
Мана мен геолог, неча йилларки —
Тинмай ўрганаман тупроқ қатини.

Бу озод тупроқда қуллик сўзини
Инсон учратмайди ҳатто луғатда...
Қулликни туғдирган ваҳший бир қонуи
Ижод этилади сизнинг тарафда!

Мен қулмас, қулим ҳам бўлмас ҳеч қачон,
Бу зўр оилада бир ҳаёт мавжуд.
Териси қорами, оқми, сариқми,
Совет кишисининг ном-ла машҳур.

Мен ҳам фан доктори, бойвучча хоним,
Мен ҳам бойлигимнинг билмайман чекин.

Менинг парвозимда фан чўққисига
Сиз деган долларнинг қўли йўқ, лекин.

Мен оддий бир ўзбек чўпоннинг қизи,
Мени фан доктори қилган Ватаним!
Менинг хазинамнинг бойлигин санаб
Бугун Уолл-стрит уйқудан маҳрум!

Ҳасад-ла сиз тинмай санайсиз лекин,
Ҳисобига етмай куясиз доғда.
Чунки бу қурилиш, ижодий ишлар
Кундан-кун ўсади азиз тупроқда!

Жаҳон назарида кун сайин ошган
Дуру гавҳарларнинг асили манда!
Буюк коммунизм бўлиб кўринар,
Жаҳон назарини унга тикканда.

Бу — сўнгсиз қирларни гардишдай ўраб,
Ўсган ўрмонларнинг куйдор шовқини.
Янги каналларда қуёш нурини
Қамраб оққан сувнинг кўм-кўк тўлқини.

Чўлда барпо бўлган янги боғ кўрки,
Бу — олтин буғдойлар, зар каби ипак.
Бизнинг оппоқ олтин хирмони ҳар куз
Ҳар колхозда бўлар кўкка етгудак.

Барчаси бир қуёш нурини эмиб
Кундан-кун ортади қудрати, кўрки.
Бу — менинг Ватаним, тақдирим, бахтим,
Хазинам аталур Советлар юрти!

Сизда геологга йўқмиш эҳтиёж,
Бу ҳақ! Сизга қиммат бу кунги ўлжа.

Бизнинг Тошкентдаги университетлар
Ҳар йил мамлакатга берар юзларча!

Лекин, буюк ишлар учун бу ҳам кам!
Ҳеч бири ўлтирмас сиз каби беиш!
Дилида жўш урган муқаддас тилак:
Ҳаёт гўзаллигин кўпроқ яратиш.

«Кўксимда хазинам бир қуёш қадар,
Олиб халқингга бер!» деб чорлар ҳар тоғ.
Ернинг қатлаמידан тутқун нефть дер:
«Кўзим оч, айқирай мисоли булоқ!»

Тоғларга биз берган ҳаёт изидан,
Кирар коммунизм ёрқин чироғи.
Мана менинг режам, ҳаёт харитам,
Менинг Ватанимнинг порлоқ иқболи!

Менимча, жаҳонда сиздан йўқ қашшоқ,
Эй дуру гавҳарга кўмилган хоним!
Пардоз қутисида билим ҳам, дил ҳам,
Сизнинг тушунчага ёлғиз пул ҳоким.

Чақалоқ оғзидан келган сут ҳидин,
Менга берган кайфи албат сизга ёт,
Умрингиз боғини урган куз ели,
Боши берк кўчада сиз кирган ҳаёт.

Сизда келажак йўқ, сизнинг кўзингиз
Бу кунги олтину, доллар асири.
Сиздай беистикбол, сиздай беҳаёт,
Уолл-стритнинг қора тақдири.

У Ч Р А Ш У В

Колхоз клуби кеча
Тўлган эди одамга,
Бирдан нечун Ҳадича
Сигмай қолди оламга?

Бирдан колхоз қишлоғи,
Севинчига келди тор...
Она ёниб яноғи
Ўлтиради бахтиёр.

Халойиқнинг тилида
Она ҳақда борар сўз,
Зал, дераза, эшикдан
Унга боқар юзлаб кўз.

Она ёниб яноғи
Саҳнада ўлтирар жим.
Ишларининг салмоғи
Сўзланади бетиним.

Минбарга чиқади чол,
Сўзлайди она ҳақда.

— Бу аёлнинг севгиси,
Товланади ипакда.

Колхозда қурт тутувчи
Нурхондай юз-юз аёл.
Лекин олган ҳосилин
Қим қилган эди хаёл?

Гул очилиб сўлгунча
Қурти ўради ипак.
Халқ этаги тўлгунча
Дур тўкди этак-этак.

Пилласидай юрт бўйлаб
Кетди колхоз шуҳрати.
Нурхон бўлса арзийди,
Халқимиз депутати! —

Она қуёшдай буюк
Кўринар қиз кўзига.
Меҳнаткаш қўлин ўпиб,
Суртмоқ бўлар юзига.

Онанинг меҳнатидан
Сўзлайди халқ, ватани,
Дилда муҳаббатидан
Яйрар қизчанинг тани.

— Она жоним, жон оғи —
Елғиз пичирлар лаби.
Тўрда буюк, чиройли
Ватани турган каби.

Тинглар Ҳадича бу дам
Лов-лов ёнар яноғи.

Кўз олдида минбардан
Сўзлар бутун қишлоғи.

Кандидатни тинглар жим
Сайловчилар зал тўлиб:
— Шу қишлоқда туғилдим,
Шу ерда ўсдим униб.

Меҳнатга ҳам зафарга
Ўзингиз ўргатдингиз.
Ҳар бирингиз жаҳондай
Зўр ишонч кўрсатдингиз.

Нурхон опа вужудин
Урар ажиб ҳаяжон.
Меҳнатидай салмоқли
Фикрин қиларди баён.

— Ҳамқишлоқлар, дилимда
Яшайди шундай истак:
Гербимизни пахтадай
Безасин кумуш ипак.

Наказингиз жо қилдим
Барини дилга,— деди,—
Бутун кучим, қудратим
Куч берган элга,— деди.

Қарсак янгради залда,
Қарсак чалди Ҳадича.
Онанинг сўзларидан
Ериб кетганди кеча.

САДОҚАТ

«Ўзинг ақллисан, содиқсан — дединг,—
Тушунасан ҳамма нарсага.
Бўз ерларга мен кетар бўлдим,
Кузатасан, жоним, эртага».

Ишончинг-ла қилдим ифтихор,
Ўйнаб-кулиб сени узатдим.
Бўз ер сенга бўлсин деб баҳор,
Ҳатто қалбим қўшиб кузатдим.

Ўйламас эканман сен ҳақда аввал,
Мана, сен кетдингу бўлдим хаёлкаш.
Нега юр, демадинг бир оғиз ақал,
Сени шунга койийман яккаш.

Мана, тонг отади ҳар кун ўлкада,
Яқунин топади қанча юмушлар.
Инсон нафасига муштоқ чўлларга
Ҳаёт бўлиб киришди ёшлар.

Шу йўлдан боради менинг ёшлик ҳам,
Ўша ердан тилайди шараф.

Нари кетган саринг дил ҳар дам
Интилмоқда кўпроқ сен тараф.

Мен биламан, у ер бўз, саҳро
Гул тергани кетган эмассан.
Ватанимга ишқимни асло
Шунчаки бир ҳавас демассан.

Сен борган жой менга ҳам Ватан,
Аталур у ёшлик водийси.
Истайманки, туриб ёнма-ён
Ижод этсак кўркам эртасин.

Шонли комсомолнинг измига кириб,
Тарк этмоқда чўллар уйқуни.
Ерни тутган қуёш шимириб,
Пишган буғдойларнинг тўлқини.

Буғдойларнинг мавжин туш кўриб,
Ухлаб ётган ерлар чорлайди.
Мен бораман, истиқболимда
Янги бахту севги порлайди.

ВИСОЛ БАЙРАМИ

Езибсанки: «Сен томон учдим,
Ялинаман, тонгда чиқ пешвоз!»
Кўз бўлдию бутун вужудим,
Кўкда қилди юрагим парвоз.

Олиб кетмак бўлган қушинг ҳам
Диллар фармонига келди дуч.
Икки дилнинг меҳридан ўтиб
Қўнмасликка тополмади куч.

Сени гўё қуёшдан узиб,
Ут парчаси сингари тутдим.
Чеҳранг беҳад бахтиёр кўриб,
Ишон, ўзимни ҳам унутдим.

Сен сездингми, бизнинг нафасдан
Қоинотда ортган эди нур.
Ҳатто сочлар қора чўғида
Бахту шодлик этганди зуҳур.

Шодлик сўзин айтиб улгурмай,
Ўтиб кетди бу висол дами.

Лекин дилда йкки ёниқ най
Куйлар эди севги байрамин.

Узинг кетдинг, қолди хаёлда
Хумор кўзлар, иссиқ боқишинг.
Бир лаҳзалик дил айёмидан,
Сира сўнмас ширин ёқишинг.

Я Н Г И Й И Л И Н Г М У Б О Р А К Б У Л С И Н

Бугун қўнмаяпти кўзингга уйқу,
Юзда арчангдаги юлдузлар нури.
Кичик қалбингдаги зўр шодлик, туйғу,
Меинг ҳаётимнинг азиз ғурури.

Нақ шипга етгудай яساتган арчанг,
Ранг-баранг чироғлар ёнар шоҳида.
Йўқ, бундай шодликни кўрмаган бобонг
Ғурбат етаклаган ёшлик чоғида.

Янги йил кирмоқда янги бахт олиб.
Янги фаровонлик, юксалиш, иқбөл.
Дилга, қучоғингга сиғмайди бахтинг
Кел, сен ҳам ўлкадай уйғоқ кутиб ол.

Ленин ёқиб берган чироғ нурида
Ёнсин рус ўрмонин яшил арчаси.
Қатта онлада яшаб ўргандик,
Чорла дўстларингни, келсин барчаси.

Уйимга сиғмаса, сиғар қалбимга,
Дўстларсиз очилмас сенинг ҳам чеҳранг.

Яша, қувна, юксал дўстлар сафидā
Менинг куйларимга бағишлаб жаранг.

Улкан соатимиз ураётир занг,
Пионер маршингиз куйланг, жўр бўлсин.
Упай тонгдай оппоқ бахтли пешонанг,
Авлодим, янги йил муборак бўлсин!

ТОНГ ҚУШИҒИ

Қушиқ

Оппоқ, чиройли ўлкам наҳори,
Севгувчи дилдай ўйнайди еллар.
Меҳнатда яшнар колхоз баҳори,
Ишдан, севинчдан куйлайди диллар.

Юксакка болқи, эй порлоқ офтоб,
Бўлсин мунаввар озод диёрим.
Нурингга йўлдош мен куйлайин шод,
Ерим эшитсин бахтли овозим.

Ўйнайди еллар серишва, серноз,
Қалбимда севги эркин чалар тор.
Водийлар узра янграр хушовоз,
Ишқдан, вафодан куйлаб келар ёр.

КЎЛДА

Кўлда бўлганмисиз
Ез мавсумида,
Бир дам олганмисиз
Сув билан нафас?
Сув салқини қучиб,
Қуёш эркалаб,
Ешлик қўшиғидан
Бўлганмисиз маст?
Кўл осмондай тиниқ,
Кўл осмондай соф.
Қайиқ сузиб тилади сувни.
Гўзал тўлқинлатар
Кўм-кўк қирғоқни,
Кунни акс эттирган
Улкан кўзгуни.
Ҳатто ўз жамолин қилиб томоша
Табиат бу ерда чиқарар ҳордиқ,
Чунки,
Гўзалликлар ярата олган
Ленинчи наслдан
Бу — унга тортиқ.
Қайиқ кўлга тўлиб
Сузиб юрад,

Акси лопиллайди тўлқин қўйида,
Қуёш ҳам ўйнайди

Икки биқинидан

Қирғоқ томон чопган сув ўйинида.

Тўлқин қирғоқ томон шошилар,

Оқар,

Ешликнинг шўх,

Майин қўшиғин олиб,

Тинглар қирғоқ

Сувда

Кўм-кўк толларнинг

Сочдай новдалари қулоғин солиб.

Ешлик жовлон урар,

Бахтини куйлаб,

Ўзи яратгани бу кўм-кўк кўлда,

Бу ҳаёт кўркига тўймайди кўзим,

Шеър етилади куйчи кўнгилда.

Қ О Р

Олча гули баргидай,
Уйнаб учиб ёғар қор...
Ажаб: қорга қарайман,
Кўзимда яшнар баҳор.

Дарахтларнинг шохида
Қор яшнайти худди гул,
Қия тепаликларнинг
Яхида ярқирар ул.

Чана тўртган болалар
Телпагида паға қор.
Қийқириб ўйнашида,
Шодлигида бор баҳор.

Баҳор етилар — қорда
Дам олган ер тўшида.
Баҳор кезар — инда
Ухлаган қуш тушида.

Шоликор, пахтакорнинг
Режасида бор кўклам,

Кумуш либосда яшнаб
Ҳаёт қайнаган ўлкам —

Ешу қариси бари
Дилида қордан виқор,
Олмосдай қор тагидан
Кулади кўркам баҳор.

ФОНТАН ОЛДИДА

Гўзал оқшом,
Ой юлдуз сузар,
Чироғлардан олиб нурини.
Салқин боғда,
Фонтан ёнида
Икки ёш қалб сўзлар севгини.

Фонтан шодлик каби қайнайди,
Сочилади гавҳар доналар.
Нақадар соз,
Бахтиёр замон,
Муҳаббатга ётдир нолалар.

Ой ҳам ботди,
Янги тонг отди.
Ҳамма ёққа нур сочди қуёш.
Севги тўла шод юрак билан
Дастгоҳига кетди икки ёш...

Ишқинг
билан
яшайман

Бахтиёр севгини куйларди созим,
Улим ханжарига тегди-ю синди.
Ҳижрон фарёдидай совуқ овозим,
Наҳот лириканинг ёлқини тинди?

10/XI — 44

Зулфия

КЕЧИР ҚОЛДИМ ҒАФЛАТДА

Сени бирдан жонсиз кўрдим,
Жоним чиқди менинг-да.
Эс-хушимдан ажраб турдим,
Туйғум кетди сенинг-ла.

Кошки эди мен бошингда,
Турган бўлсам ўша дам.
Қирмасмидим мен қонингга,
Бермасмидим жонни ҳам.

Ажал деган бешафқатга
Кошки отсам ишқимни.
Тўлдирсам ҳам кўкни додга
Сақласам мен бахтимни.

Кошки эди сўнг қўлингда,
Эркаланиб берсам жон.
Сўнгни нигоҳ сенда қолса,
Мен кўз юмсам беармон...

Яшаш сенинг ҳаққинг дедим,
Кечир, қолдим ғафлатда.
Йўқ эдику бўлмоқ маҳрум
Бизнинг илк мунис аҳдда?

15 XI—44

Ю Л Д У З

Уйда бўғилдиму чиқдим эшикка,
Ер устига чўккан оқшомги туман.
Гўё кўзларимга боққандай тикка
Яшнарди бир юлдуз худди сенсимон.

Худди сендай узоқ ва сендай ёрқин
Авжи чақнаганда сўнади у ҳам,
Бир юпанч: Севгимнинг осмонидан
Учмасдан ёнасан, эй гўзал ҳамдам!

27 XII—44

НЕ БАЛОГА ЭТДИНГ МУБТАЛО

Утди ойлар ғам билан оқиб,
Дил тәнмади зарра тасалло.
Фироқингда қолдим тутоқиб,
Не балога этдинг мубтало.

Кўз очгани қўймайди алам,
Бошим қўйсам куйдирар болиш.
Юпатолмас китоб ва қалам,
Мисраларим кўтарар нолиш.

Наҳот шунча маъсум, шундай пок
Севишмакда алам бор шунча?
Бардош бермас ирода, идрок
Тамоман лол ақл, тушунча.

Тоғдай бор деб билган юрагим
Қуш бошича қолмади чоғи?
Ғамни енгарман деган сарим
Яна ортар алами, доғи.

Эриб кетмагандим севгингдан,
Бўлмаслик-чун бахтингдан жудо.
Бирга қолиш учун сен билан
Қуяману, бўлмайман адо.

С Е Н Қ А Й Д А С А Н , Ю Р А Г И М !

Қалб бұлганда йироқда
Ирода экан ожиз.
Дўстлар ҳам кўп атрофда
Аmmo мен якка-ёлғиз.

Бирдан қалбим кексариб,
Қон ҳам қочди юзимдан.
Сен сирдошни ахтариб
Хаёл кетар изингдан.

Қайга кетдинг юрагим,
Битди бардош ва тоқат
Суҳбатингдир тилагим,
Дилда ҳасратим қат-қат.

Кўпдир айтажак сўзим,
Ўгитларингга зормен,
Йиғлайсан деб дўстларим,
Таъна қилар. Нетай мен?

Совуш бермайди менга,
Еқиб. кетганинг олов.

Нетай, етмайман сенга,
Уртага ташланган гов.

Ишққа маскан юрагим,
Топиб бер, деб қистайди.
Нима қилай, бераҳм —
Руҳим сени истайди.

8 VI—45

КУРГАНМИДИНГ
КУЗЛАРИМДА ЕШ?

Соғинганда излаб бир нишон,
Қабринг томон олар эдим йўл.
Келтирардинг менга бир замон,
Энди ҳар чоғ мен элтаман гул.

Келдим. Узоқ қолдим мен сокин,
Сенинг азиз бошингда ёлғиз,
Осмон тиниқ эди ва локин,
Парча булут етиб келиб тез,

Кўкда, менинг бошимда туриб
Гўё юрагимдай қалқди у.
Кўзимдаги ёшимни кўриб
У ҳам тўкди ёшини дув-дув.

Биз йиғладик тепангда шу кун,
Келдингни, деб кўтармадинг бош.
Айт-чи, сен-ла бахтиёр онлар,
Кўрганмидинг кўзимда бир ёш.

12 VI—45

БАҲОР КЕЛДИ СЕНИ СУРОҚЛАБ ..

Салқин саҳарларда, бодом гулида,
Бинафша лабида, ерларда баҳор.
Қушларнинг парвози, елларнинг нози,
Бахмал водийларда, қирларда баҳор...

Қанча севар эдинг, бағрим, бу баҳорни,
Урик гулларининг эдинг мафтуни.
Ҳар уйғонган куртак ҳаёт берган каби
Кўзларингга суртиб ўпардинг уни.

Мана қимматлигим, яна баҳор келиб
Сени излаб юрди, кезди сарсари.
Қишнинг ёқасидан тутиб сўради сени,
Ул ҳам ёш тўкди-ю, чекилди нари.

Сени излар экан бўлиб шаббода,
Сен юрган боғларни қидириб чиқди
Ёзиб кўрсатай деб ҳусн-кўркини,
Яшил қирғоқларни қидириб чиқди.

Топмай, сабри тугаб бўрон бўлди-ю,
Жарликларга олиб кетди бошини.

Фарҳод тоғларидан дарагинг излаб,
Сойларга қулатди тоғнинг тошини.

Қирларга илк чиққан қўйчибонларда
Қайда шоир дея айлади сўроқ.
Барида сукунат, маъюслик кўриб,
Ҳориб-чарчаб келди, тоқатлари тоқ...

Сўнгра жило бўлиб кирди ётоғимга,
Ҳулкар ва Омоннинг ўпди юзидан.
Сингиб ёш куйдирган менинг яноғимга
Секин хабар берди менга ўзидан.

Лекин ётоғимда сени тополмай,
Бир нуқтада қолди узоқ тикилиб.
Яна ел бўлди-ю, кезиб сарсари,
Мендан сўрай кетди — қалбимни тилиб:

«Қани мен келганда кулиб қаршилаб,
Қўшиғи мавжланиб бир дарё оққан?
«Бахтим борми дея, яккаш сўроқлаб»
Мени шеърга ўраб суқланиб боққан?»

Урик гулларига тўнмайди нега,
Елда ҳилпиратиб жингала сочин.
Нега мен келтирган шўх нашидага
Пешвоз чиқмайди у ёзиб қулочин?

Қандай ишққа тўлиб боқарди тонгга
Камол топтирарди кенг хаёлимни.
Унинг рангдор, жозиб қўшиғида
Мудсм кўрар эдим ўз жамолимни.

Қани ўша куйчи, хаёлчан йингит?
Нечун кўзингда ёш, туриб қолдинг лол.

Нечун қора либос, сочларингда оқ
Нечун бу кўкламда сен паришон ҳол?»

Қандай жавоб айтай, лолдир тилларим,
Баридан тутдиму келдим қошинга.
У ҳам гаминг билан кезди афтода,
Боқиб туролмади қабринг тошига.

Аламда тутақиб дарахтга кўчди,
Куртакни уйғотиб сўйлади гамнок.
Сенинг ёдинг билан елиб беқарор,
Гуллар гунчасини этди чок-чок.

Гулу райҳонларнинг таралди атри,
Самони қоплади майин бир кўшиқ.
Бу кўшиқ нақадар ошно, яқин,
Нақадар ҳаётбахш, оташга тўлиқ.

Баҳорга бурканган сен севган элда,
Овозинг янгради жўшқин, забардаст.
Улмаган экансан, жоним, сен ҳаёт,
Мен ҳам ҳали сенсиз олмадим нафас.

Ҳижронинг қалбимда, созинг қўлимда,
Ҳаётни куйлайман, чекинар алам.
Тунлар тушимдасан, кундуз ёдимда,
Мен ҳаёт эканман, ҳаётсан сен ҳам!

ҲАЁТ ЖИЛОСИ

Яна йилдай узун бўлди тун,
Кўзларимга келмади уйқу.
Турли хаёл чулғаб ўйимни,
Утдай ёқди бошимни парқув.

Тўшагимда кучсиз ва ҳорғин
Тўниб ётдим хаёлга ботиб,
Девордаги гардиш палакка
Шуъла тушди қуюндай оқиб.—

Сўйламади юпанчли сўзлар,
Одатдаги дўстлар сингари,
Аммо енгил тортиб нафасим,
Назаримда ғам кетди нари.

Уйга кирган ҳаётбахш жило,
Тишга боқ, деб қилгандай хитоб.
Кўтарилиб дарчадан боқдим
Оғушига олди офтоб.

Қарадиму, кўзимни ортиқ
Узолмадим тирик ҳаётдан.

Созим, қалбим, қўшиғим билан
Мафтун бўлдим мен қайта бошдан.

Ана қушлар қанотида нур,
Нур-ла ўйнар баргдаги шабнам.
Шу тиёдай, эй азиз офтоб,
Интиламан сен томон мен ҳам.

У Р И К Г У Л Л А Г А Н Д А

«Теразамнинг олдида бир туп,
Урик оппоқ бўлиб гуллади...»
Гулни кўриб ишқпараст қалбим,
Минг айтилган дарддан куйлади.

Севги қурғур бунча зўр экан,
Ҳижрон қўшар экан ҳарорат.
Улгудайин муштоқ бўлибман
Висолингга, йўқ чоғи тоқат.

Сени қумсаб оқшом чоғида
Қириб келдим шу таниш уйга.
Биз бир чоғлар яшаган уйда
Тунаб қолдим хаёл-ла бирга.

Бунча иссиқ, бунча ҳам шинам,
Ешлик кечган торгина шу жой.
Бунда яшар ажиб онлардан,
Ишқ-ла ўтган тунлардан чирой.

Ҳар бурчаги элитар ҳушим,
Нақадарлик ошно, яқин.

Худди тунда камолга етган
Қўшиғингда чақнаган чақин.

Бунда ҳаёт — илҳом онлари
Қаламингдан тўкилган гавҳар,
Гул бўйини олганда шамол
Рашкка тўлиб тўнган у кўзлар,

Сен тугатгач чанқоқлик билан
Уқиб мафтун бўлганим ҳаёт.
«Қалай деган» бўлиб термулган
Кўзларингнинг оташи ҳаёт.

Ҳали ҳаёт, такрор ўқиркан
Завққа тўлиб яйраган кўксим.
Юзингдаги улуғвор, майин,
Бир жаҳонга арзир табассум.

Бари ҳаёт, муҳаббат каби,
Ҳамма ерда кўринар изинг.
Паррандалар наъма куйида
Жаранглайди товушинг, сўзинг.

Мени ўраб олди ҳаяжон,
Яна ортди севгининг кучи.
Шарқ қизариб, чиқмоқда қуёш,
Олтинланди теракнинг учи.

Сен куйлаган ўрик шу кеча
Бурканди оқ — оппоқ чечакка.
Мен қадрдон хотира билан
Жўнаб кетдим уйимга якка.

СОҒИНГАНДА

Қанча бўлди кўрмаганимга,
Эй қалбимнинг дилбари шоир!
Қанча бўлди бирга ўлтириб,
Сўзлашмадик дилларга доир.

Дилчи, дилим унутиб бўлмас,
Ишқ қўшиғи ёзилган китоб.
Хаёл хиёл чертиб ўтдим —
Топиб бер деб қилади хитоб.

Иккимизга маълум бир қудрат
Йиллар ўта сенга тортади.
Унутайин дейману фақат,
Дилда унинг ўти ортади.

Ҳам табиат, ҳам дўст, ҳам рақиб,
Барчасини қолдириб доғда,
Кўришсак-у яна тирилса
Уша ўлган бўса дудоғда,—

Юрагимнинг шоҳи деб сени,
Майли, бу гал ўзим тиз чўксам,
Ҳузуригда бахтдан тебраниб,
Ишқ ва соғинч ёшини тўксам.

Х А Ё Л Л А Р

Эй хаёллар, елдай сездирмай
Келасизу чулғайсиз ўйим,
Ҳатто безган чоғда ҳам ғоят
Кўксингизга ташлайман ўзим.

Зотан сизсиз бўм-бўшдай ҳаёт,
Дил қанотсиз қуш билан тенгдир.
Ҳатто икков зўрға жойлашган
Хонам сиз-ла осмондай кенгдир...

Тун ухлайди ширин уйқуда,
Ой-юлдузда оқади ҳаёт.
Сизчи, мени этасиз мафтун
Ўйим чулғаб елпийсиз қанот.

Бодом тоғларига чирмашиб
Излашасиз бирга оҳуни.
Оққуш каби енгил ва кўркам,
Мен-ла кечиб ўтасиз сувни.

Кўз ёшидай тиниқ ҳар булоқ
Табиатга тутар оина,

Мағрур бошин қорға ўраб тор
Акс этади бир оппоқ сийна.

Сиз тиклайсиз севги ва илҳом
Уйи бўлмиш оппоқ ўтовни.
Ва эсимга солиб қўясиз
Ўзи эсдан чиқмас бировни.

Шунда сизга янги ном бериб
Ҳаяжонда атайман Севги
Юксалтирар дилимни тоғдай
Шу янги ҳис, шу янги сезги.

Маст назар-ла атрофга боқиб
Табиатда кўраман чирой.
Кун шуъласин қамраб тўлқинга
Шўх кўпириб оқар дарё, сой.

Олтин рангга кириб кўринар
Дала йўлдан кўтарилган чанг.
Чўл чечагин менга тутқизар
Қирғоқдаги ҳар тош, ҳар харсанг —

Сеҳргарсиз тирик хаёллар,
Сеҳрингизга этасиз мафтун.
Йўқса, чўлда қийғоч гулшанни
Тикандан гул ундирмак нечун.

Оқшом ғунча атаб кетганим
Хандон кулиб боқса эрталаб,
Салқин кеча камол топдирган
Соҳил мендан қилса шеър талаб —

Шунда сизни чечакка ўраб,
Номингизни атайман Илҳом.

Мук тушаман шеър машқиға,
Севинчига, дардига дил ром.

Оппоқ қоғоз, кичик бир қалам,
Изланишда ўтиб кетар тун,
Гоҳ севги деб сарлавҳа қўйиб
Изтиробда ёнаман бутун.

Гўзал оқшом каби сездирмай,
Келасизу чулғайсиз бошим,
Гоҳ қийнайсиз, гоҳ яйратасиз
Туни бўйи бўлиб йўлдошим.

САЛОМ СИЗГА ЭРКПАРВАР ЭЛЛАР!

Мафтун этганидай мени оқ тонглар,
Куй олиб киради гўзал оқшомлар.

Қуёш орқасидан — беҳисоб чироғ
Нурига киради мамлакат шу чоғ.

Мириқиб ухлайди ширин гўдаклар,
Шу гўзал, осойиш оқшомги пайтлар.

Яна ҳам ёрқинроқ ёниб чирогим,
Дўстлар-ла тўлади менинг ҳар ёғим.

Буюк қурилишлар тушган ерлардан,
Оплоқ пахталарга тўлган қирлардан.

Бир-бир келиб кирар қаҳрамонларим,
Сухбатда ўтади ширин онларим.

Атлас тўқувчи қиз,

пахтакор полвон,

Олтин юлдуз таққан қаҳрамон чўпон —

Бари қўшиғимда куй бўлмоқ истар,
Меҳнатим, шонимдан ёзгин, деб қистар.

Мен шулар номидан юритиб қалам,
Тонгни қўриқлайман посбондай маҳкам!

* * *

Лекин менинг ўлкам — тинчлик ўлкаси,
Ортида тентирар душман кўлкаси.

Шу ёрқин, илҳомбахш туннинг тинчини
Бузмоқ-чун қайрайди қонли тишини.

Мен дейман: дўқингиз тамом беҳуда,
Бу тинчлик қўрғони мустаҳкам жуда!

Сулҳ байроғин тутган миллион-миллионлар,
Сизни ўша атом бомбангиз билан,

Итқитиб ташлайди жаҳондан мангу!
Сулҳпарвар халқларнинг одил фикри шу!

Мен осойиш тунда беғам, беозор,
Бахт берган тупроқни сақлайман бедор.

Кремль юлдузи қаршимда чақнар,
Нурига ювилар гуллар, япроқлар.

Айқириб оқади каналларда сўв,
ГЭС лардан қуйилар қудрат ва ёғду.

Эсаркан Коммуна чўққисидан ел
Ерқин илҳомларга тўлади шод дил.

* * *

Оппоқ тонг отади...
Куйимга йўлдош,
Кўкда ярқирайди каттакон қуёш.

Шуъласи тутаркан она тупроқни,
Секин сўндираман мен ҳам чироқни.

Қалбим сфтобдан бўлиб мунаввар,
Дейман: салом сизга, сулҳпарвар эллар!

УҒЛИМ, СИРА БУЛМАЙДИ УРУШ!

Тўлишарми ўлкада баҳор,
Қуёш кезар осмон кўксида.
Қалдирғочлар қанотин қоқар,
Ундан соя лаби устида.

Мана, ўғлим лаби устида
Қалдирғочнинг майин қаноти.
Успириним тоза кўксида,
Кунда ошар янги ҳис тоти.

Бўйи ошиб кетди бўйимдан,
Боса олар кўксига бошим.
Севгим қуриб берган уйимда,
Ўсди менинг катта йўлдошим.

Юрак тўла шодлик, меҳр, бахт,
Унинг кўзларига боқаман.
Нигоҳидай тиниқ ва ёрқин,
Орзу тўлқинида оқаман.

Орзулари қалбимга зийнат,
Ҳаёидир кўзим қораси.

Укинаман, баъзида фақат,
Енида йўқ унинг отаси.

Уруш! Номинг ўчсин жаҳонда,
Ҳамон битмас сен солган алам.
Сен туфайли кўп хонадонда
Ота номли буюк шодлик кам.

Юлдинг ота демак бахтини,
Жуда мурғак гўдақларимдан.
Яхши ҳам бор шундай ватани,
Далда бўлди юракларимга.

Ота бўлиб солдим мен йўлга,
Она бўлиб меҳримга олдим.
Мана, юртга ўғил ўстирган
Бир давлатманд бой бўлиб қолдим.

Қанча ишонч, умид бахш этар,
Ҳам ватанга, ҳам менга бу дил,
Қоя каби ёнимдан чиқиб,
Суян,— дейди,— кифтимга дадил.

Мен онаман, менинг юрагим,
Фарзандларим қувончига кон.
Дил арзиқар, баъзан тилагим
Ваҳималар ўраган замон.

Йўқ, урушнинг номи ҳам ўчсин,
Менинг ўғлим керак ҳаётга.
Истамайман, унинг дудлари
Қўнсин лаби узра қанотга.

Бас, бас, эзгу оналар қалби,
Яшай олсин бежавф, бахт билан.

Меҳнатимиз, ғазаб, севгимиз
Тинчлик, дейди бутун халқ билан.

Кўкрак сути ва меҳнат билан
Биз жаҳонга берганмиз турмуш.
Она қалби оёққа турса,
Ўғлим, сира бўлмайди уруш!

САЛОМ МИСР!

Бугун юрагимда жуда кўп қўшиқ,
Ҳаяжондан тилга келмайди калом.
Совет Осиёсини жўшқин қалбидан,
Қаҳрамон халқ сенга келтирдим салом.

Гарчанд оралиқда денгизлар, тоғлар —
Тошкент Қоҳирага оғадек яқин.
Эрк кўрган қул араб кишанни тор-мор
Этганда кўзида чақнаган ёлқин
Бизнинг дилга солган қувончли тўлқин.

Мен кўрдим Миср-ла елкама-елка
Суриялик қизлар қурганин ҳаёт,
Қўшиқдай Осиё, қайноқ Африка
Қўлга-қўл берганин маҳкам умрбод.

Порт Саиднинг эркин жасур қалбидан
Қуёшга юз тутган ол байроқ кўрдим.
Бу — жангда тўкилган қонлардан ўсган
Истиқбол лоласи жаҳон кўзига —

Миср, танитаркан сени қайтадан,
Жон бериб мангулик олган ўзига
Қурбонлар хокига бош эгиб турдим.

Қурбонлар хокига бош эгиб мен жим,
Зангор Нил нафасин тингладим шу вақт.
Машҳур қадим Миср гўзал юраги
Мен билан ҳур, озод бошлади суҳбат:

Бухоронинг ўлмас санъатларини
Араб устасига не қилди қардош?
Мисрнинг кўк ўпар эҳромларини
Қай куч қилди кекса Памирга йўлдош?

Не керак онага, гўдакка, элга,
Не учун бу кураш, жасурлик, мардлик?
Нил ва мен сўраймиз: гўзал Москва
Ҳамда Қоҳира дер: дўстлик ва бирлик.

Қоҳира.
1958 йил, январь

МУШОИРА

Гўзал тупроқ узра қуйилди оқшом,
Кундуз олар дам,
Жўшқин мушоира этади давом,
Дўстим, кел сен ҳам!

Бунда узоқдаги дўст бўлар яқин,
Санъат, маҳоратнинг байрами бунда.
Қофия, сўз, мисра баҳслари қизгин,
Юраклар даврага киради бунда.

Қай дил чамани бой, жозиб нафаси,
Кимнинг фикри ўткир, тиран, бокира?
Бу гурунг — шоирлар мусобақаси —
Шарқ шеърий чамани, бу мушоира!

Ҳинд тупроғи узра қуйилгач оқшом,
Кундуз олгач дам,
Жўшқин мушоира этади давом,
Дўстлар бўлиб жам.

Юраклар жўр экан, овоз ҳамоҳанг,
Зарра эҳтиёж йўқ муҳташам залга.

Бу шеър боғига гўзал, ранг-баранг
Қўшиқ солиб келган ҳар шоир дилга.

Нил қудратин қўшиб куйлар бир шоир,
Узгаси Ганг мисол қилар замзама.
Фақат манго нусха ажойиб чодир
Бу гўзал даврага ажиб бошпана.

Бенгал кўрфазидай кўк эди оқшом,
Атрофда табиат оларди нафас,
Ранг-баранг чироғлар шуъласи бесон —
Осмон кўзларида этар эди акс.

Салқин соҳиллардан эсан шаббода
Гоҳ олиб келарди гуллар бўйини.
Гоҳ ҳинду қиз куйин, гоҳ яқин боғда —
Сайраган анвои қушлар куйини.

Лекин ҳоким эди даврада илҳом
Ва жасур қалам.
Жўшқин мушоира этарди давом,
Дўстлар бўлиб жам.

Ўзбек супасидай саҳнада гилам,
Чироқда ёнарди гўё камалак,
Меҳру муҳаббатин кўрарди баҳам
Ҳақиқат ва нурга интилган юрак.

Саҳнага чиқарди сипо ва вазмин
Чинор ҳам, ниҳол ҳам шеър чаманидан.
Кекса-ёш отаю фарзанддай яқин
Енма-ён дўстликнинг бу байрамида!

Шарқнинг ҳам бузилмас одатлари бор,
Ҳиндлар удумига қиламиз амал.

Чордона қурамиз меҳмон ва мезбон
Камалак ранг гилам узра бемалол.

Пойгакда ечилган хил-хил пойафзал,
Менинг назаримда ўзи бир дунё.
Ҳар бири ўзида меҳнат ва гўзал
Эли тупроғини келтирган гўё.

Ажиб Ҳиндистоннинг моҳир, миришкор
Қосибин санъатин қилиб намоиш —
Ҳиндлар сандаллари тизилган қатор.
(Сандал дарахтидан ясалган эмиш).

Жуда соз! Албатта кийиб бирини,
Сафарга дўстлар-ла мен ҳам чиқаман.
Ҳар қўлга тутқазиб халқим меҳрини,
Буюк Ҳиндистонни яёв кезаман!

Хитойнинг бежирим, Боғдоднинг пухта
Оёқ кийимлари турар ёнма-ён.
Қарайман, Цейлон бор ва бошқа жуфтда
Эрон қосибининг санъати аён.

Мўғулча этиклар Панжоб кавшига
Эртак сўзлагандай эгилиб турар.:
Кўзлар қувонади инсон ишига,
Шод этар тупроғу меҳнат ва ҳунар.

Сўнгра теваракка сездирмай секин
Мен ҳам ўв туфлимга ташладим кўзим.
Емон эмас, Аҳмад, моҳир, камтарин
Ватандош, ишингга олқиш ўқидим.

Биламан, сенинг ҳам бунда дўстинг бор
Балки Бомбейда у, балки Кашмирда.

Қаерда бўлмасин, худди сен мисол,
Яшайди даврада янграган шеърда!

Чодир ичи гавжум, кўзлар мунтазир,
Микрофон олдида давра соҳиби:
Кумушдай сочида жилваланар нур,
Кўзида ёшликнинг сўнмас ёлқини.

Неларни кўрмади бу кўзлар? Юртда
Кўз ёши дарёдай оққанин эслар,
Ирода ва умид тобланиб ўтда,
Қари ҳақсизликни ёққанин эслар.

Энди Ҳиндистони устида офтоб,
Шунинг-чун ёш дадил, мунаввар боқар,
Бизни шеър баҳсига қилади хитоб,
Қўшиқ юраклардан дарёдай оқар.

Гўзал таржимондир зангори оқшом,
Ҳар юрак ҳамдам.
Бизнинг мушоира этади давом,
Дўстим, кел сен ҳам!

Мана, мусиқадай, севгидай майин,
Даврага киради Панжоб булбули.
Нафис сатрлари ёниқ ўтдаин,
Жасур жаранглайди оналик дили.

Шеър ўқийди Непал, Вьетнам, Хитой,
Рус, тожик ўқийди шеърини сарбаст.
Қора алангадай соқолли сигхлар,
Қордан оқ либосли бенгаллар, ҳиндлар,

Завқидан тебраниб нақ тўлқинли сой,
Тингларди ҳаяжон оғушида маст.

Қўшиқ-чи?

Гоҳ кураш,

Гоҳ қиз севгиси,

Гоҳ кўкдан, нон кутиб кўр бўлган нигоҳ,
Гоҳ гўдак кулгиси, гоҳ банан иси,
Сурмали кўзларнинг нози бўлиб гоҳ;
Гоҳ бўғиқ ҳақиқат дод, ҳайқириғи,
Гоҳи юлдуз каби йироқ, ёрқин бахт.
Қулликка санчилган ғазабнинг тиғи,
Гоҳ эрк тантанаси берган адолат —
Осиё, Африка картаси бўлиб,
Ҳаёт аламига, бахтига тўлиб,
Кириб келар эди дилдан-дилларга.
Еллар мисраларни диллардан юлиб —
Миллион йўллар билан бутун элларга
Кетарди гўё бир самимий сайёҳ,
Елқин қанотида дўстлик ва меҳр.
Гўё шарқликларнинг бахтига гувоҳ,
Ғарбни чорлар эди даврага шеър.

Эй латиф, фусункор ҳинд оқшомлари,
Не сеҳр бор эди зангор қўйнингда?
Тингловчи ва шоир ҳаяжонлари
Бир улкан қалб бўлиб тепар тўлқинда.

Янги куй, янги ўй олиб шоирлар,
Даврага келарди, келарди ҳамон.
Дилларни пайвандлар эди сатрлар
Дўстлик, қардошликнинг кўпригисимон.

Еру биродарнинг меҳрига сероб,
Юракдай даврамиз борар кенгайиб.
Жафокаш қонига солиб офтоб,
Кўзида қалбининг оқлиги ёниб —
Африка фарзанди ўқийди шеър,
Ирмоқдай қуйилар тинчлик сўзлари.

Ором огушига кирган бўлар ер,
Еркироқ чақнайди кўк юлдузлари.
Сен эрмак эмассан, сен нон, сен ором,
Орзу покиза.

Сен ҳаёт! Ҳаётни куйла сен мудом,
Эй мушоира!

Сен чорла, овозинг эшитсин жаҳон!
Шеърнинг уриб турган юраги бўлиб,
Ҳаётнинг энг ажиб куйига тўлиб,
Давраимизга кирсин ишчи ва деҳқон.
Ҳаёт санъаткори энг оддий инсон.

Балки у шеър ёзиб, ўқимаган ҳам,
Ижоднинг лаззатли дарди бегона.
Кураши — қалбида қайнаган илҳом,
Китоби — эркака ишқ, орзу ва ғоя.

Майли, ўрин олсин, бу шонли сафдан,
Шоирлар куйига бўлсин ҳамовоз.
Меҳнат-ла яратган саодат, бахтдан
Нақл этган мисралар кенг қилсин парвоз.
Ҳаёт гўзаллиги шеърятининг
Ениқ нафасига тўлсин бу жаҳон.
Хавфдан халос бўлган башариятнинг
Қўшиғин тўқисин озод, тинч инсон.
Давраимиз меҳрга тўлиқ бир олам,
Дўстлар бари жам,
Буюк мушоира этади давом,
Келингиз, сиз ҳам!

МУНДАРИЖА

Юрагимга яқин кишилар	3
---------------------------------	---

Бутун қўшиғим сизга

Нур	7
Партиям, сенга салом	9
Буюк туғилиш	13
Мен коммунистман	15
Съезд ишламоқда	17
Қишлоққа. дўстим	19
Колхозда янги йил	21
Ўша қуёш парчаси эди	24
Рашк	27
Қизчамга	29
Ватан тонги	31

Юрагимга яқин кишилар

— Сталинобод хотиралари . . . . . —	35 —
Дўстимга	40
Лобар қизларга	44
Ҳамма сафарбар	46
Март тонгида	49
Келинчак	51
Паранжисини ташламаган хотинга	53
Зоотехник қиз	56
Чўпон	58
Саодатнинг америкалик хонимга жавоби	60
Учрашув	64
Садоқат	67
Висол байрами	69
Янги йилинг м. борак бўлсин	71
Тонг қўшиғи	73
Кўлда	74
Қор	76
Фонтан олдида	78

Ишқинг билан яшайман

Бахтиёр севгимни	81
Кечир, қолдим гафлатда	82
Юлдуз	83
Не балога этдинг мубтало	84
Сен қайдасан, юрагим	85
Кўрганмидинг кўзларимда ёш	87
Баҳор келди сени сўроқлаб	88
Ҳаёт жилоси	91
Ўрик гуллаганда	93
Соғинганда	95
Ҳаёллар	96

Салом сизга, эркпарвар эллар

Салом сизга, эркпарвар эллар	101
Ўғлим, сира бўлмайди уруш	104
Салом, Миср	107
Мушоира	109

На узбекском языке

З У Л Ы Ф И Я

БЛИЗКИЕ МОЕМУ СЕРДЦУ

Гослитиздат УзССР — 1958 — Ташкент

Редактор *Н. Охундий*

Рассом *Ю. Соколов*

Техн. редактор *Я. Пинхасов*

Рассом редактор *Г. Остапенко*

Корректор *Н. Содиқов*

***

Теришга берилди 6/IX 1958 й. Босишга рухсат этилди 23/IX 1958 й. Формати 70×92¹/₃₂. Босма л. 3,625. Шартли босма л. 4,24. Нашрл. 3,1 + вклейка Тиражи 10000 P06174 Индекс: *н/а*. УзССР Давлат бадний адабиёт нашриёти. Тошкент, Навоний кўчаси, 30. Шартнома № 186—58

***

ЎзССР Маданият министрлиги Ўзглавиздатининг 1-босмахонаси. Тошкент, Ҳамза кўчаси, 21. 1958. Заказ № 450, Баҳоси 3 с. 40 т.